

Демократична
България
ОБЕДИНЕНИЕ

ДО
Г-ЖА ЙОРДАНКА ФАНДЪКОВА
КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Г-Н ТОДОР ЧОБАНОВ
ЗАМ.-КМЕТ НА
СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Г-Н ЗДРАВКО ЗДРАВКОВ
ГЛАВЕН АРХИТЕКТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ЧРЕЗ
Г-Н ЕЛЕН ГЕРДЖИКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Столична община

Входящ №

СОА20-ВК66-4207

Регистриран на 01.06.2020

За проверка: <https://sofia.bg/registry-report>

ПИТАНЕ

ОТ

Веселин Калановски,
общински съветник от Демократична България

Относно: храм „Св. Вмчк. Панталеймон“, находящ се на бул. „Цар Борис III“ № 202

Правно основание: На основание чл. 33, ал.1, т.4 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и чл. 28, ал.1, т.4 от Правилника за организацията и дейността на Столичния общински съвет.

Уважаема госпожо Фандъкова,
Уважаеми господин Чобанов,
Уважаеми господин Здравков,

В границите на Столична община, съществува храм „Св. Вмчк. Панталеймон“, съграден през 1923 г. от избягалите след революцията в Русия белогвардейци. Построен е като домашна църква към Инвалидния дом в Княжево. Средствата се осигуряват от: благотворителни акции на Съюза на инвалидите; ръководения от Митрополит Стефан Българо-Руски комитет; българската, руската и американската организации на Червения кръст; ежегодни отчисления от всички страни-членки на Лигата на нациите (от 1923 до 1944 г.); финансова помощ от Женева, Лондон и Париж и много други.

Храмът е обвързан с част от живота, богослужението и милосърдието на св. Серафим Софийски Чудотворец.

За съжаление днес, поради предстоящото изграждане на пътен възел между бул. „Цар Борис III“ и Околовръстен път/бул.“Никола Петков“, този храм е застрашен от унищожение или от невъзможност за извършване на богослужения, безопасни за енорияшите.

Моля да ми бъде отговорено на следните въпроси:

1. Г-жо Фандъкова, има ли информация в СО за Кмет на София (от обявяването на града за Столица на България, до днес), при чието управление да е разрушен или лишен от възможност за богослужение християнски храм, и то вследствие на градоустройствени и пътно-транспортни проекти, а не от атентати, война или природни катаклизми?
2. Какви действия е предприел ресорният зам.-кмет, г-н Чобанов, за опазване на този религиозен център за стотици миряни от района, представляващ и културно-историческо наследство за потомците на белогвардейските бежанци?
3. Разгледана ли е жалбата на председателя на храма (с вх.номер СОА 20 РИ 95-21/13.04.2020 г.), свещеник Димитър Тухчиев до г-жа Фандъкова. Получила ли е отговор жалбата и, ако не, защо?
4. Взето ли е предвид от г-н Здравков, възражението, подадено до Направление „Архитектура и Градоустройство“ на СО от граждани, живущи в района, където в точка 6.1 е засегнат въпросът със съдбата на Храм „Св. Вмчк. Панталеймон“?
5. Изпълнени ли са изискванията по чл. 76, ал. 1 от ЗУТ във връзка с чл. 5, ал. 1 и 2, и чл. 6 от Наредба № РД-02-20-2 от 28.06.2018 г. Проведени ли са културно-исторически (!), инженерно-геоложки, природо-климатични и икономически проучвания, във връзка с изграждането на пътния възел между бул. „Цар Борис III“ и Софийски околовръстен път/бул.“Никола Петков“?

Посочената информация е необходима за дейността ми като общински съветник. Моля да получа отговорите на зададените от мен въпроси устно на заседание на СОС и писмено по електронна поща: kalaves.vk@gmail.com.

Демократична
България
ОБЕДИНЕНИЕ

Надявам се да отговорите на питането ми в срок, съгласно чл. 33, ал. 1, т. 4 от ЗМСМА.

Прилагам:

- История на Храм „Св. Вмчк. Панталеймон“
- Жалба от свещеник Димитър Тухчиев
- Възражение на граждани срещу Проект за ПУП – изменение на ПУР за обект „Софийски околоръстен път от бул. България до АМ Люлин“

П

С уважение,
Веселин Калановски

V I

ИНТЕРИОРНИ
ЦИФРИ
№ 10
10.04.2017 г.
С. А. Д. 10.04.2017 г.

До места на СС
Иорданка Василева
До места на район Ветеран
Георгиев Петков

ЖАЛБА

от

свещеник Димитър Де Гужиев, председател на храм
„Св. Вмчк. Пантелеймон“ бул. „Цар Борис III“ № 10

Възражение относно ИПУР от о. т. 1000 до о. т. 1010 и
ИПУР от о. т. 1010 до о. т. 1031 по повод предстоящата
промяна на градоустройствения план на Соколовската
дъга и бул. „Цар Борис III“

Съгласно този план пътното платно ще минава на
разстояние около 3/три/ метра от храма.

В предвид интензивният трафик, който се очаква имам
опасения, че това ще доведе до увеличаване на
вибрациите от превозните средства, което ще се отрази
на поверения ми храм. Сградата на храма е с плитк
основи, което крие рискове от повреда или разрушаване.
Освен това олтара и главния вход ще бъдат в
непосредствена близост до големия трафик.

Ето защо смятам, че възражението ми е основателно и моля да се внесат промени по досегашния ИПУР, с които двете отвеждащи ленти от околоръстната дъга да бъдат съкратени с 50/петдесет/ метра и те да свършват в началото на имот 1230 VII 361.

Във връзка с предстоящите ремонтни дейности е належащо и да се помисли за обособяването на отделен крайов парцел, състоящ се от сгради 13 и 2 и отделянето му от имот 557 II Дом за стари хора, собственост на СО. В този парцел би могло да се помисли за обособяването на детски кът/според възможностите на СО/, който би бил полезен и за живущите в съседните сгради.

Смятам, че гореизложеното ще бъде взето под внимание и ще се стигне до компромисен вариант и тревогите на църковното настоятелство и миряните ще са неоснователни.

София

13.04.2020

Подпис:

ЧРЕЗ
Инж. ТЕОДОР ПЕТКОВ
КМЕТ НА РАЙОН „ВИТОША“
ул. „Слънце“ № 2
гр. София 1618

ДО
СТОЛИЧНА ОБЩИНА
НАПРАВЛЕНИЕ „АРХИТЕКТУРА И
ГРАДОУСТРОЙСТВО“
ул. „Сердика“ № 5
гр. София 1000

ВЪЗРАЖЕНИЕ

от собствениците на сграда с административен адрес: гр. София,
бул. ул. „София 1618, Българския мотел“ № 49
адрес за кореспонденция: гр. София, ул. Вайбурина мотел № 49
вх. Б ет. 3, ап. 15 - В

Правно основание: чл. 128, ал. 5 от ЗУТ

Срещу: Проект за подробен устройствен план – изменение на план за улична регулация за обект „Софийски околновръстен път от бул. България до АМ „Люлин“ в участъка от пътен възел с бул. България до жп линия София – Перник, заедно с план-схеми за мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура и изменение на плана за регулация на контактните територии и прилежащи квартали на местности: м. Артерия Трайко Китанчев и продължението от ул. Емил Марков до Бояна, м. Манастирски ливади-запад, м. Павлово – Бъкстон, м. Гърдова глава, м. Бул. Цар Борис III – 2 ч., м. Карлузица – район „Витоша“, и м. Кв. Овча купел – актуализация, м. Кв. Овча купел, кв. 50, м. Ж.к. Овча купел – 2 ч., м. Кв. Горна баня – район „Овча купел“, който е изложен в райони „Витоша“ и „Овча купел“.

УВАЖАЕМИ Г-ЖИ/Г-ДА,

Недвижимият имот, чийто собственик/ползвател съмпопада в територия, която е засегната от проекта за частично изменение на ПУП-ПУР, посочен по-горе.

Считам, че предложеното изменение на ПУП-ПУР не следва да бъде одобрено, доколкото при изработването на проекта не са изпълнени условията по чл. 76, ал. 1 от ЗУТ във връзка с чл. 5, ал. 1 и 2 и чл. 6 от Наредба № РД-02-20-2 от 28 август 2018 г. за проектиране на пътища, тъй като не е доказана теренна, градоустройствена и икономическа целесъобразност, не са проведени подробни инженерно-геоложки, икономически, културно-исторически, природо-климатични и други подобни проучвания. Проектирането и изграждането на автомагистрала, скоростни пътища и пътища първи и втори клас от републиканската пътна мрежа през територията на населените места се допуска само по изключение, като пътищата от републиканската пътна мрежа се проектират и изграждат през

територията на населените места, като елементи на първостепенната улична мрежа при съблюдаване условията на чл. 26 ЗУТ и след проучване на издествителното ниво съществуващата градска среда към настоящия момент територията, през която трябва да премине коментирания в настоящето становище пътен участък в това число и тунел, представлява гъсто застроена жилищна територия обстоятелство, което не е взето в предвид при изготвяне на частичното изменение на ПУП-ПУР В допълнение към изложеното по-горе, моля да имате предвид и следното

1. Несъответствие с целта на техническото задание на проекта

В техническото задание за изготвяне на проекта, утвърдено от Главния архитект на СО - арх. Здравко Здравков, е посочено че проектът следва да бъде изготвен с оглед необходимостта от ускорено изграждане на Софийски окопавърстен път (СОП) от ул. „Ралевица“ до АМ „Люлин“, доколкото последното ще доведе до облекчаване на трафика в столичния град, през кварталите (включително през кв. Княжево, по бул. „Цар Борис III“). Създаването на бърза връзка по направление София-Перник, Перник-София по бул. „Цар Борис III“ ще пренасочи по естествен път трафика през кв. Княжево, като по този начин ще обезсмисли до голяма степен проекта за изграждане на СОП от ул. „Ралевица“ до АМ „Люлин“

2. Несъобразяване със съществуващото прилежащо на улицата застрояване

2.1. Външната линия на застрояване към улиците от първостепенната мрежа се установява на разстояние от уличната регулационна линия, както следва - по улици от първи клас (скоростни градски магистрали) - най-малко на 15 м, по улици от втори клас (градски магистрали) - най-малко на 5 м. Строителната линия на съществуващите жилищни сгради е определена при съобразяване действащия към настоящия момент ПУП-ПУР и в съответствие с чл. 26, ал. 1 от ЗУТ. Изменение на улично-регулационната линия би довело до намаляване на отстоянието от пътното платно на съществуващите жилищни сгради, респективно негативните последици от това

3.1. Не са налице безопасни входно-изходни точки към жилищните сгради, непосредствено до бул. „Цар Борис III“ в посочения участък. Не е осигурен друг достъп до тези точки освен пешеходен /включително до сградата, в която се намира собствения ми имот/

3. Несъответствие на нормативноопределените за съответния клас път технически характеристики

3.2. Не се предвижда изграждането на локално платно, тротоар с необходимата минимална ширина, предпазни мантинели/огради, зелена разделителна линия, отделяне на скоростното транзитно движение от пешеходното движение

3.3. Предложеното изменение на ПУП-ПРЗ не отговаря на целта на закона, съгласно чл. 2, ал. 1 т. 5 от Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортната система на урбанизираните територии (Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г.), както и на чл. 2, ал. 2, т. 1 и 3 от Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г., доколкото проектите за комуникационно-транспортни системи (КТС) следва да осигурят оптимални възможности за развитие на различните видове придвижване в населеното място или урбанизираната територия по приоритет, както следва

- 1) пешеходно движение,
- 2) обществен транспорт,
- 3) велосипедно движение.

4) движение на леки автомобили

5) товарно автомобилно движение

6) транзитно за урбанизираната територия движение на автомобили

В границите на урбанизираните територии приоритетно е пешеходното движение за сметка на автомобилното и извеждането на транзитния трафик извън населените места и урбанизираните територии. С най-висок приоритет при планирането на пешеходната инфраструктура следва да се спазват принципите на безопасност и непрекъснатост, което в настоящия проект не е налице (чл. 33, ал. 2 от Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г.)

4. Не е изготвен анализ за въздействието на трафика в района, пътната безопасност и безопасността на пешеходното движение.

4.1 При изготвянето на проекта за улица следва да се изготвят анализи за осигуряване комфорт на пешеходците, включително за хората с намалена подвижност и велосипедистите, въздействието върху трафика в района и/или цялото население място, както и въздействието върху пътната безопасност, какъвто анализ в настоящия случай не е налице (чл. 73, ал. 6 от Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г.). Не са спазени изискванията на чл. 75, ал. 3 и ал. 6 от същата наредба. Концентрацията на ПТП в района е повишена, като високата скорост допринася за по-големия брой ПТП. Създаването на условия за повишаване скоростта на движение чрез увеличаване ширината на пътното платно и броя на лентите за движение, ще повиши и опасността от чести ПТП.

4.2. Предвиденото изменение на ПУП-ПУР на уличната регулационна линия по бул. „Цар Борис III“ от бул. „Никола Петков“ до ул. „Планинец“ би довело до образуване на „тапа“ на кръстовището с ул. „Планинец“, където движението от 4 лентово по направление София-Перник, преминава в двулентово

5. Не е изготвен анализ на въздействието върху условията на живот

Предвиденото изменение и разширение на пътното платно и броя на лентите за движение би довело до увеличаване на скоростта на преминаване и трафика, респективно шума, вредните емисии, битовите отпадъци. Проектът трябва да предвижда постигане на максимална безопасност и сигурност на всички участници в движението, намаляване на пътните инциденти и ограничаване на потенциалните нарушители.

Шумът и замърсяването и към настоящия момент са над нормата, а с увеличаване броя на пътните ленти и ширината на пътното платно би нарастнал допълнително.

6. Не са проведени подробни инженерно-геоложки, икономически, и културно-исторически проучвания

6.1. В двора на „Дом за възрастни с деменция“, административен адрес гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 202 се намира храм „Св. Панталеймон“ (руска православна църква), който храм се намира в рамките на проекта за частичната разработка на ПУП-ПУР. Храмът е духовен център за множество руски и български православни християни. Достъпът до храма е единствено от бул. „Цар Борис III“ като изменението на уличната регулация би направило този достъп невъзможен или най-малко опасен. На това място пътното платно се стеснява и освен че може да се образува „тапа“, ще са налице предпоставки за ПТП. Пешеходците не са защитени по никакъв начин, доколкото тротоарът е изключително тесен. Условията за безопасност не са спазени по никакъв начин. Пред храм „Св. Панталеймон“ тротоарът няма да бъде

изпълнен по проект, освен ако не бъде предприето събиране на сградата, което е недопустимо

6.2 Районът, засегнат от проекта за частично изменение на ПУП-ПУР в това число и в участъка, за които се предвижда изграждането на кръстова връзка в булевард на подземни води. Последното би затруднило и осуетило изграждането на кръстова връзка под нивото на трамвайната връзка на кръстовището на бул. „Цар Борис III“ и бул. „Никола Петков“. След реализацията на проекта, целта на изграждането на съоръжението следва да бъде осигурена от Столична община в това число и поражения от подпочвени води, наводнения при валежи и др. ~~максимално ограничаване~~ обосновано предвид обстоятелството, че новоизградените участъци на бул. „Цар Борис III“ в София-Перник по бул. „Цар Борис III“ няма да е необходима

6.3. → Предвиденото изменение на ПУП-ПУР предвижда ~~изпълнение на работите~~ които биха довели до увеличаване стойността на проекта и ~~максимално ограничаване~~ спорове

С оглед гореизложеното, считам, че с изграждането на булевардната връзка – АМ „Люлин“, няма да е налице необходимост от увеличаване стойността на бул. I-1, в участъкът от бул. „Никола Петков“ до ул. „Планинец“. Неоправдано в тази връзка посоченият участък е препоръчително да бъде изключен от републиканската пътна мрежа, доколкото новоизградените пътища (АМ „Люлин“ и бул. I-1) ще поемат част от досегашните му функции.

Неоправдано е изграждането на тунелна връзка на кръстовището на бул. „Цар Борис III“ и бул. „Никола Петков“. Софийски околовръстен път може на това кръстовище да преминава чрез естакада, без да се засягат габаритите на съществуващия път по бул. „Цар Борис III“.

В тази връзка моля да приемете следните предложения:

1. Да не се допуска изменение на ПУП-ПУР по бул. „Цар Борис III“ от бул. „Никола Петков“ до ул. „Планинец“
2. Да не се изгражда тунелна връзка от СОП към бул. „Цар Борис III“ по направление София-Перник, а
3. Да не се увеличава броя на лентите за движение на пътното платно на бул. „Цар Борис III“ от бул. „Никола Петков“ до ул. „Планинец“
4. Да се изгради вело- и пешеходна алея, подобна на тази от пл. „Руски паметник“ до кръстовището на бул. „Цар Борис III“ с бул. „Никола Петков“.
5. Да се изгради локално платно, осигуряващо входно-изходни точки от булеварда до разположените в непосредствена близост жилищни сгради, както и възможност да се включват безопасно в движението по бул. „Цар Борис III“

С уважение:

1. .... Три имена
Адрес: .....

2. .... Три имена
Адрес: .....

3. ....

История на храм „Св.Вмчк.Пантелеймон“

Храмът „Св.вмч. Пантелеймон“ е построен през 1923 г. от Съюза на руските военни инвалиди с председател **Дмитрий Александрович Абрамович – полковник от Императорската армия**, кавалер на Георгиевския кръст, православен християнин [1] като домашна църква към Инвалидния дом в Княжево. Положението на руските инвалиди било отчайващо: „Без знание на езика, без познати, без специални познания, с патерици или без ръце, с простреляни бели дробове или пробит череп..., но с гордостта на руски офицер, с особени разбирания за чест ... в джоба си няма нито стотинка, с окървавена риза, шинел, с кръст на гърдите...оскъдно имущество...” (запазен е правописът на оригинала) [2]. Първоначално Инвалидният дом се е помещавал във вили под наем, по-късно били издигнати още няколко постройки. Средствата за наема, за строителството и обзавеждането на целия комплекс се събирали с организирането на благотворителни акции от Съюза на инвалидите, както и от други организации: Руско-българския комитет под ръководството на митрополит Стефан, който особено близко до сърцето си приемал нуждите на руските инвалиди, Дружеството за единение на русите в България, Съвет на руските посланици, Руската, Американската и Българската организации на Червения Кръст, Всеруския съюз на градовете и Всеруския земски съюз. От април 1925 година започнали да постъпват средства от Задграничния Съюз на руските военни инвалиди (Париж). От 1923 до 1944 година България, както и всички страни-членове на Лигата на нациите, ежегодно отчислявала от бюджета си средства за издръжката на руските бежанци.

Създавайки повече от скромни битови условия за инвалидите (дюшеците се пълнели със слама, „мебелите“ се скалпвали със собствени ръце), намалявайки до минимум индивидуалната помощ, Съюзът открил работилници, за да могат да работят инвалидите според силите си, „да създават реални ценности и да се учат да живеят от собствения си труд”. Специално за дома на инвалидите селската община в Княжево отделила участък за безплатно сечене на дърва[3]. Негово Величество цар Борис III, като узнал за желанието на инвалидите да се трудят, изпратил в инвалидния дом своя собствен тезгях и комплект от инструменти към него [4].

Църквата била истински духовен център за всички руски емигранти. Но за сакатите руски инвалиди тя била жизнено необходима. Те си спомняли колко тежко било за тях, православните, през Страстната седмица: „Без изповед, без причастие...Да се облекчи душата...да се пречисти... когато всичко се е натрупало в душата, преживяното – тежестта напирала навън, когато виждаш сълзи в очите на всички...” [5]. И ето, най-после, те могат да се причастят в свой храм. За да се отиде в храма „Св. Николай” в центъра на София, за много от тях не било по силите им. Най-после на територията на Инвалидния дом е построено ново здание, съвсем обикновено, по-скоро прилича на малка селска къща, и даже без купол. Средствата катастрофално не стигали. Украсявали храма всички заедно, със собствените си ръце неговите енорияши – обитателите на Руския инвалиден дом. Бежанците донесли семейните си икони, книгите на Свещеното Евангелие, които са запазили в скитанията си като особена скъпоценна вещ, а сега с леко сърце и с радостни сълзи ги отдавали на своя храм. **Тихвинската икона на Божията Майка, иконата на св. Пантелеймон са най-почитаните икони в храма.** Сред първите енорияши на храма са хора, приближени до Двореца. **Елена Пешкова (по баща Курбатова)** [6], диригент на хора, кръстница на последната Руска Императрица Александра Фьодоровна. Може би именно тя (не може съвсем точно да се установи кой именно) е подарила на храма иконата св. пророк Илия

и на св. благоверен княз Александър Невски. На иконата четем надпис: „На негово Императорско Величество господаря Император Александър Александрович с благословия от руския скит „Св. пророк Илия” в Атон. 1893 г.”. Как е попаднала тази икона в храма „Св. Пантелеймон” в Княжево, подарена от атонски монаси на Александър III, можем само да гадаем. Може би тя е била подарена от Императрицата – възприемник на нейната кръстница... Владетелят на другата икона е известен: „С благословия на обителта „Св. Спас” на **доктор Федерковски** за безвъзмездното лечение на братството. Настоятел на манастира „Св. Спас” в България арх. Сергей”. Руският лекар, лекувал българските монаси, също предал подарената му икона на новия храм. Внимателно се съхраняват в храма уникални ръкописни ноти на православните песнопения от 20-те и 30-те години (една част от тях е написана от **В. Матюхов** през 1937 г.), по които е пял църковният хор под ръководството на своите диригенти Е.В. Пешкова (по баща Курбатова), **Виктор Балев**, неговата дъщеря **Людмила Балева** (вече четвърто поколение от семейство Балеви са енорияши на храма) и др. На първо време в храма „Св. Пантелеймон” не е имало постоянен свещеник. Тук периодично са служили руски свещеници от емигрантите: **праф. протопрезвитер Георги Шевельский, протойерей Георгий Степанович Голубцов** [7], Князе отказали се от знатното си потекло за да служат на Бог, **протойерей Андрей Александрович Ливен** [8], **Николай Георгиевич Бутков** – военен протойерей.

Понякога в малкия храм е служил и управляващият руските църкви в България епископ, а след това архиепископ Серафим (Соболев)/сега **св. Серафим Софийски Чудотворец, архиепископ Богочарски**/. Съюзът на инвалидите, по свидетелствуването на неговия председател, поддържал постоянна връзка с управляващия епископ Серафим (Соболев), „като се има предвид, че от древни времена представителите на духовенството на Балканите са единствените защитници на християните”. Владика Серафим е направил дарение на Съюза от 10 хиляди лева за оказване на незабавна помощ на групата инвалиди, „останали посред студената зима на 1923-1924 г. без покрив [10]. За тази цел той получил разрешение от българската полиция за събиране на средства за нуждите на инвалидите, съдействал за тяхното настаняване в болниците, манастирите, домовете за инвалиди, в това число и в Руския инвалиден дом в Княжево. През май 1925 г. от Братството „Св. Николай” в София, където настоятел бил владика Серафим, Съюзът на инвалидите получил 2500 лева, от Сестричеството „Св. Ксения” в Лондон са получени малки суми за издръжката на двама кръщелници-инвалиди [11].

През есента на 1928 в Женева било направено ходатайство за заем от 10 хиляди долара за придобиване на собственост върху зданията в Инвалидния дом, на санаториума и спешното отделение, в това число и в Княжево. В началото на 30-те години това намерение било осъществено. **Наеманият преди това чифлик до Инвалидния дом в Княжево, а заедно с него и зданието на храма „Св.Пантелеймон”, станали собственост на Съюза на руските инвалиди.** Благодарение на своята активна дейност в края на 30-те години и началото на 40-те, Съюзът на руските инвалиди остава най-мощната и дееспособна руска емигрантска организация в България. Постепенно сменял своя облик и храмът „Св.Пантелеймон”: скромната камбанария била украсена с камбана, подарена на храма от **генерал Сизов** през 1937 г., за което свидетелства надписът върху камбаната, постепенно се попълвала и църковната утвар, все по-хубава ставала украсата на храма.

Въпреки всичките промени, извършени в България след Втората световна война, храмът „Св.Пантелеймон” на територията на Дома на нетрудоспособните съветски граждани (статусът на Инвалидния дом се изменил поради прекратяване дейността на Съюза на инвалидите) се запазил, службата в него никога не е прекъсвана, макар че броят на енорияшите постепенно намалявал.

Много емигранти решили да се върнат в Родината си. По понятни причини те се страхували да вземат със себе си в СССР личните си икони. Така семейните „намолени” икони се оказали в храма „Св. Пантелеймон”. Както и преди, живущите в Инвалидния дом продължавали да украсяват своя храм. **Сергей Иванович Пешков** [12] изрисувал Царските врата на храма. През май 1952 г. Московската Патриаршия изпратила в България нов благочинен на руските православни енории – протоерей С. В. Казанский, който след един месец изпратил в Патриаршията подробна справка за

тяхното състояние. В седемте точки на този документ се отбелязва, че „енорията в Княжево има свой свещеник и храм в Инвалидния дом, енорияшите са 180 човека инвалиди” [13].

На 6 август 1952 г. Московската патриаршия се обърнала към заместник-председателя на Светия Синод на Българската Православна Църква – митрополит Кирил да съобщи своето и на Светия Синод мнение по въпроса за едновременно предаване от Московската Патриаршия в юрисдикция и владение на Българската Църква на енориите, манастирите и клира на Руските Православни общини в България, съгласно приложен списък. На 30 септември 1952 година заместник-председателят на Св. Синод на Българската Православна Църква Пловдивският митрополит Кирил съобщил, че няма възражение по предложението на Московската Патриаршия. По този начин, **на 10 ноември 1952 г. храмът „Св. Пантелеймон” в Княжево, който бил в списъка с другите руски храмове и манастири, бил предаден [14] от Московската Патриаршия на Българската Православна Църква съгласно братско споразумение между църквите-сестри.** Руските свещенослужители, пожелали да останат при своето паство, продължили служението си в енориите. По това време настоятел на храма „Св. Пантелеймон” бил **протоерей Николай Павлович Ухтомский** [15]. Енорияшите на храма си спомнят, че след изповед при батюшка преди да получат причастие те изпадали в особено състояние на духа. След неговата смърт през 1960 година **за свещеник на храма бил назначен Василий Василевич Мирович** [16], който от 1951 г. бил под юрисдикцията на РПЦ, а през 1960 г. бил издигнат в сан протоерей. Той много старателно се грижел за вътрешната украса на храма и, както си спомнят старите енорияши, можел да се занимава с часове. Протоерей В.В. Мирович служил в храм „Св. Пантелеймон до самата си смърт през октомври 1970 г. През 60-те години **монахът Николай (Г. Н. Шелехов)** [17] специално за храма нарисувал 12 икони, посветени на дванадесетте празника [18]. Църковен настоятел по това време станал **Петко Иванов Петков**, или както всички го наричат Пьотър Иванович [19].

През 1977 г. с решение на Светия Синод на Българската Православна Църква от 30 септември църквата „Св.Пантелеймон” била придадена към Подворието на Московския и на цяла Русия Патриарх в София – храма „Св.Николай Мирликийски”. По такъв начин, нейният настоятел архимандрит Никита (Якерович) станал настоятел и на църквата „Св. Пантелеймон” при Дом №10 за нетрудоспособни съветски граждани [20].

През 80-те години в църквата „Св. Пантелеймон” служил отец **Константин (Койчо Василев Петров)** – бъдещият **Маркианополски епископ Константин**, (1941-2017), който до края на живота си служи като настоятел на храма „Св.пророк Илия” в Княжево. Олтарница била бившата милосърдна сестра от първата вълна руски емигранти **Надежда Николаевна Онегина**.

В началото на 90-те години настъпва нов период в живота на църквата „Св. Пантелеймон”. През 1993 г. Руската фондация за милосърдие и култура (президент **Лариса Ивановна Григорова**) извърши ремонт на храма, след който буквално се преобрази неговият облик: най-после се появи малък купол и беше оформена камбанарията по проект на **Олег Соболев** – руски архитект, живеещ в България. За да не пострада „хранилището на руските беди и надежди”, вратите били укрепени и 13 метални решетки били поставени на всички прозорци. Интересна подробност: 70-годишният (от 1923 до 1993 г.) слой маслени бои на вратите на храма, който заради реставрирането трябвало изцяло да се снее, бил с дебелина почти един сантиметър.

Средствата за тези преобразувания (хиляда швейцарски франка) подарил **барон Едуард Александрович фон Фалц-Фейн**[21], живеещ по това време в Лихтенщейн. Ремонтът наистина струвал малко повече от тази сума, но това те не написали в благодарственото писмо до барона. Недостигащата сума събрали сами. В същото време **Николай Трейман** направил прекрасни снимки на всички икони в храма „Св. Пантелеймон“. И съвсем навреме! През нощта на 23 срещу 24 юни 1994 г. храмът бил ограбен. Престъпниците разбили решетката на прозореца и откраднали сребърен напестолен кръст и 8 икони. Всичко това изчезнало безследно, останали само снимките [22]. След това произшествие външните прозорци на храма били зазидани.

Към началото на 90-те години в Инвалидния дом са живели 18 руски емигранти от старото поколение. На тях им отделяли специално внимание: църковният настоятел П. И. Петков, активисти от различни обществени организации и съвсем неравнодушни хора, като **Александър Фьодорович Редько-Александров, Лариса Ивановна Григорова, Ирина Николаевна Мазгалова, Донка Найденова Рашкова, Татяна Константиновна Пчелинцева, Екатерина Дмитриевна и Ксения Дмитриевна Бондареви и много други**. В течение на 20 години те посещавали живущите в Инвалидния дом, помагали им материално, устройвали им концерти и празнични вечери и най-вече ги изпращали в последния им земен път. Последната обитателка в Дома на руските емигранти от първата вълна **Прасковья Родионовна Дуракова** почина през 2012 г. на 90 години. Много усилия положили тези забележителни хора и за възстановяването на руските гробове, за търсене на средства за заплащане на гробовете „за вечни времена“, за възстановяване на надгробните паметници и организиране почистването на участъците на руските гробища.

Дълбок поклон пред тях за тяхната благородна и безкористна дейност!

Възроденият през 1994 г. Съюз на руските инвалиди в България счита за своя основна задача поддръжката на престарелите и болни съотечественици, живеещи в България, и грижата за руските църкви, паметници и гробища. Първ председател на възродения Съюз беше **Александър Фьодорович Редько-Александров** (1926-2003). Истински стълб в неговия живот, както си спомнят хората, които го познават, била православната вяра. Именно вярата е оформила в него особен талант на въздействаща доброта. **А. Ф. Редько-Александров** установил връзка с Фондацията „Св. прав. Йоан Кронщадски“ в гр. Ютике (щат Хавай) в САЩ, откъдето получавал от нейното управление посилна помощ за реставриране на руските гробове в гробището в Княжево, където са погребани руски свещеници, обитатели на Инвалидния дом в Княжево и енориаши на храма „Св.Пантелеймон“ [23]. 70 кръста бяха поставени на руските гробове. Той със собствените си ръце издълбаваше върху тях имената на починалите, за да се спестят и без това оскъдните средства, лично той много направи за възстановяване на руския участък на Централните софийски гробища, където са погребани ветерани от Освободителната война 1877-1878 г. Тази работа продължи и новото ръководство на Съюза на руските инвалиди начело с **Владимир Петрович Гаристов** (от 2004 г.).

През 1998 г. със съдействието на Посолството на Руската Федерация и посланика **Л. В. Керестеджиян** бяха получени средства от спонсори за капитален ремонт на храма „Св. Пантелеймон“. След завършване на ремонта на 8 ноември 1998 г. се състоя тържествено освещаване на храма [24]. Още един ремонт беше извършен през 2004 г. от господин **О. Н. Мелик-Пашаев**, след който на 19 юни 2004 г. от епископ Меркурий Зарайски (Иванов) беше извършено обновяване на храма. Именно тогава с благословията на Патриарха на Москва и на цяла Русия Алексий II на стената на храма беше поставена паметна дъска: *„Храмът „Св. Пантелеймон“ е построен през 1923 г. от руските военни инвалиди, принудени да напуснат Родината си след октомврийските събития през 1917 г. Изгнанниците бяха радушно приети от братята българи. Блаженны изгнанные правды ради, ибо их есть Царство Небесное. Не в силе Бог, а в правде“*[25]. На 14 ноември същата година

Ставрополският и Владикавказки епископ Теофан (Ашурков) извърши освещаване на Престола. **Под Престола беше положена частица от мощите на св. Теофилакт.**

През деветдесетте и началото на двехилядната година в храма „Св. Пантелеймон“ са служили главно български свещеници: **о. Иван Стоев**, когото с добро споменават и досега много руснаци; **о. Велин Илиев** (2000-2002 г.), при когото е обновена олтарната живопис и е направена сребърна рамка на храмовата икона на св. Пантелеймон; **протоерей Антоний Алексиев** (2002-2003 г.), който доставил за храма потир, напестолен кръст и полилей в олтара; **о. Марий Димитров** (2008-2012 г.), който запазил твърдата духовна връзка с руските енориаши; **йеромонах Зотик (Гаевский)**, по онова време стипендиант от Молдова на Богословския факултет на Софийския университет (2004-2009 г.); **о. Николай Нешков** (от 2012 г.).

При особено тържествени случаи в храма са служили настоятелите на Подворието на Московския и на цяла Русия Патриарх в София: протоерей Сергей Трухачов (1995-1998 г.); протоерей Александър Карягин (1998-2008 г.), игумен Исидор (Минаев) (2008-2009 г.), игумен, а след това архимандрит Филип (Василцев) (от 2010-2018 г.). Под ръководството на последния бе извършено последното обновяване на храма и на неговата украса: закупена беше църковна утвар и нови мебели за храма.